

Handreiking voor de gemeenteraadsverkiezingen 2014 van de Adviesraad WMO Leiden

1. Inleiding

Zoals u weet is de kern van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) dat iedere burger op zijn eigen manier kan meedoen in de maatschappij. Uitgangspunt van deze wet is het versterken van de eigen kracht en zelfredzaamheid van de burger zodat participatie kan worden gerealiseerd.

De Adviesraad WMO Leiden adviseert het College van B&W gevraagd en ongevraagd over het Wmo-beleid en de uitvoering met als uitgangspunt volwaardige participatie van alle Leidenaren en met aandacht voor de kwetsbaren onder hen zoals:

- chronisch zieken
- mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking
- mensen met psychosociale en/of psychiatrische problematiek
- mensen met dementie
- mensen met niet aangeboren hersenletsel
- (dreigend) overbelaste mantelzorgers
- dak- en thuislozen, waaronder ook zwerfjongeren
- slachtoffers van huiselijk geweld
- eerste generatie allochtone ouderen

Ter nadere informatie treft u als bijlagen aan het document 'Adviezen aan gemeente, ondersteuning mantelzorgers', tot stand gekomen na een aantal discussiebijeenkomsten opgesteld door Zorgbelang, Mezzo en het programma Aandacht voor iedereen en een publicatie van Alzheimer Nederland waarin cijfers, feiten, de impact van dementie en adviezen van mensen met dementie zijn te lezen.

2. Uitbreiding van de Wmo

Sinds de invoering van de Wmo in 2007 breidt het sociale domein dat deze wet omvat zich uit. We denken bijvoorbeeld aan de geplande taken met betrekking tot de transitie van de Jeugdzorg, AWBZ functies begeleiding en persoonlijke verzorging, vervoer, kort verblijf, de invoering van passend onderwijs, veranderingen in de aanspraken op de zorgzwaartepakketten en het scheiden van wonen en zorg. Naast deze veranderingen zijn er een aantal maatschappelijke ontwikkelingen (zoals de dubbele vergrijzing¹, het krimpende arbeidspotentieel) die vragen om een zorgvuldige voorbereiding en gemonitorde uitvoering van het Wmo-beleid.

3. Essentiële thema's

Voor het welslagen van de Wmo in de gemeente Leiden is aandacht voor een aantal essentiële thema's noodzakelijk. Hieronder wordt een beknopte beschrijving gegeven van deze thema's.

1. Eigen kracht van de burger. Burgers aanspreken op hun kracht om oplossingen te realiseren en als men hier niet toe in staat is, heeft men recht op ondersteuning.

¹ Het proces waarbij naar verhouding steeds meer 65-plussers deel uitmaken van de totale bevolking. Men spreekt van dubbele vergrijzing bij de toename van het percentage van de bevolking van 85+.

2. Compensatieplicht en uitvoering geven aan de kanteling. Door middel van een gesprek met de burger zijn belemmeringen, behoeften en mogelijkheden in kaart brengen en samen komen tot een arrangement op maat.
3. Inclusief beleid. Door in het beleid vanaf het begin rekening te houden met mensen met een functiebeperking of chronische ziekte, zouden veel speciale regelingen niet meer nodig zijn. Basis voor een inclusief beleid zijn de standaardregels van de Verenigde Naties (VN) over gelijke behandeling van mensen met een beperking
4. Preventie en vroeg signalering. Hierdoor kan onnodig leed tijdig worden voorkomen en kan een beroep op de Wmo worden vermindert.
5. Integraal en samenhangend. Inzetten op afstemming en coördinatie van Wmo-beleid met aanpalende beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening, wonen, welzijn, verkeer, arbeid, sport en recreatie.
6. Buurt- en wijkgericht werken. Bevordert de sociale samenhang en versterkt de zelfredzaamheid van burgers. Laagdrempelige zorg- en dienstverlening in de buurt en wijk zijn nodig.
7. Regionale samenwerking. Samenwerking met omliggende gemeenten is met name belangrijk bij het goed en efficiënt kunnen uitvoeren van gemeente-overstijgende verantwoordelijkheden in de decentralisaties AWBZ, jeugd, passend onderwijs en de participatiewet.

4. Uitwerking van de thema's in voorstellen

1. Eigen kracht van de burger
 - Stimuleren en faciliteren van burgerinitiatieven.
 - Concretiseren van de Civil Society bijvoorbeeld scholen hebben een taak om kinderen en jongeren hierin te onderwijzen.
 - Ondersteunen van mantelzorgers en versterken van het vrijwilligersbeleid.
 - Bijdragen naar (financiële) draagkracht en aandacht voor stapeling van diverse verplichte eigen uitgaven.
 - Mensen met een beperking verplaatsen zich op een vergelijkbare manier als anderen. Zij hoeven daar geen extra kosten voor te betalen.
 - Persoonsgebonden budget (pgb) moet binnen de Wmo mogelijk zijn en blijven.
2. Compensatieplicht en de kanteling
 - Bij toepassing van de compensatieplicht moet rekening worden gehouden met de volgende factoren:
 - Medische factoren zoals ziekte, aandoening, letsel.
 - Persoonlijke factoren zoals leeftijd, opleiding, levensgewoonten.
 - Externe factoren zoals afwezigheid van hulpmiddelen, houding van mensen.
 - Onafhankelijke indicatiestelling: De positie van degene die het kantelingsgesprek voert is een andere dan van degene die de indicatiestelling doet.
 - Bij een gekantelde werkwijze hoort ook een andere procedure aangaande klachten en bezwaren. De Adviesraad pleit voor het inzetten van een vorm van bemiddeling naast de bestaande mogelijkheid voor een gang naar de bezwaarschriftencommissie.
 - Tijdens het gesprek volledige erkenning en waarborgen van de positie van de mantelzorger.
 - Aandacht voor de rechtspositie van de zorgvrager.
3. Inclusief beleid
 - Toegankelijkheid en bereikbaarheid. Nemen van maatregelen om barrières voor deelname in de leefomgeving weg te nemen. De voorzieningen moeten voor iedereen Bereikbaar, Toegankelijk, Bruikbaar en Uitgankelijk zijn (BTBU).
 - Informatie moet correct, toegankelijk, bruikbaar en begrijpelijk zijn.
 - Zo veel mogelijk levensloopbestendig, aanpasbaar (ver)bouwen.

- Bevorderen dat mensen met een beperking ook lid kunnen worden van een reguliere sportschool- en vereniging.
4. Preventie en vroeg signalering
 - Opbouwen en versterken van het sociale netwerk.
 - Voor mantelzorgers is het belangrijk dat zij, indien noodzakelijk, ondersteund worden om het netwerk te versterken (denk hierbij aan een netwerkcoach).
 - Doelgroepgerichte gezondheidsvoorlichting, denk hierbij onder andere aan obesitas, diabetes.
 - Respijtvorzieningen voor (dreigend) overbelaste mantelzorgers in stand houden. Denk hierbij ook aan dagbestedingsprojecten voor de zorgvrager die de mantelzorger ontlasten.
 - Minder medicalisering van de vraag van de zorgvrager, ondersteuning meer gericht op preventie.
 - Investeren in langer zelfstandig en zelfredzaam zijn door gebruik te maken van kostenbesparende innovaties zoals domotica.
 - De huidige welzijnsbezoeken aan 75-plussers in de gemeente Leiden uit te breiden met de onderwerpen valpreventie en lichaamsbeweging, dit levert namelijk een duidelijke besparing in de zorg op en zorgt ook voor minder persoonlijk leed (zie hiervoor de gehanteerde werkwijze in Enschede).
 - Verder ontwikkelen van indicatoren voor gezondheidswinst en kwaliteit van leven.
 - Sport door gymleraren op scholen verplichten, gezonde voeding in (school)kantines.
 5. Integraal en samenhangend
 - Niet concurreren om de markt, maar samenwerken om de zorgvrager.
 - Zorgvragers met een meervoudige en langdurige hulpvraag zijn gebaat bij minder bureaucratie en een adequaat cliëntendossier.
 - Integrale tarieven en bekostiging richten op afstemming, samenwerking en kostenbeheersing. Naar de aanbieders dient altijd een programma van kwaliteitseisen geformuleerd te worden.
 - De gemeente stelt in de (subsidie)afspraken met zorg- en welzijnsinstellingen voorwaarden ten aanzien van de aandacht en ondersteuning van mantelzorgers zoals een geïntegreerde aanpak van professionals door het werken met casemanagers en het zorgen voor één aanspreekpunt bij complexe situaties.
 - Een samenhangende visie tussen zorg en welzijn in de ondersteuning van kwetsbare mensen, bij voorkeur wijkgericht.
 6. Buurt- en wijkgericht werken
 - Richt de zorg- en dienstverlening in met wijk- en buurtteams op wijk/buurniveau. Zo blijft de menselijke maat behouden en komen er niet steeds verschillende mensen over de vloer.
 - Invoeren van een coördinerende en verbindende rol van wijkverpleegkundigen.
 7. Regionale samenwerking
 - Vanuit zorgvragersperspectief is het belangrijk dat er bij de totstandkoming van maatwerk arrangementen voor bijvoorbeeld dagbesteding en het vervoer er naar toe goed zijn geregeld.
 - Bij regionale zorgfuncties moeten kwaliteit en toezicht goed geregeld zijn.

Tot slot

Tot slot verwijst de Adviesraad graag naar zijn website waarop waardevolle adviezen zijn te lezen over bovenstaande thema's www.adviesraadwmoleden.nl.